

1 Правове забезпечення захисту інформації. Проблеми розвитку нормативної та методичної баз системи захисту інформації. Метрологічне забезпечення системи ТЗІ. Стандартизація, сертифікація та випробовування засобів ТЗІ

УДК 383:681.3

ІНФОРМАТИКА, ІНФОРМАТИЗАЦІЯ, ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОЗНАВСТВА

Віктор Шкарупа, Тетяна Субіна

Національна академія ДПС України

Анотація Розглядаються деякі питання, що виникли у вітчизняному праві у зв'язку з трансформаціями, пов'язаними з входженням України до світового інформаційного простору – інформаційної цивілізації.

Summary: The article deals with some problems which appeared in Ukrainian informational law in order to transformation that concerned with entering info the world informational space.

Ключові слова: Інформаційне право, інформаційне суспільство, інформатика, інформатизація.

Актуальність з'ясування сутності чинників інформаційного суспільства має важливе значення для усвідомлення їх не тільки в філософському аспекті. В філософії часів СРСР інформаційне суспільство не вважали традиційною формацією, а отже і метою просування до нього. Воно розглядалось лише як найбільш оптимальний спосіб існування і розвитку кожної із сучасних та майбутніх формацій. Особливу увагу щодо усвідомлення сутності понять “інформатика”, “інформатизація”, “інформаційне суспільство” слід звернути науковцям, а також тим, від кого залежить подальший поступ розвитку держави – менеджерам, управлінцям, державним діячам, представникам законодавчої та центральної виконавчої влади, керівникам органів місцевого самоврядування, інтелектуальній еліті, від кого залежить формування та реалізація державної інформаційної політики, поступ нашої країни до передових світових стандартів соціального прогресу, що формується завдяки здобуткам науково-технічного прогресу у сфері інформатики, комп'ютерної техніки, електронних засобів телекомунікації, зв'язку. Це має сприяти формуванню загальної культури народу України, суспільства, окремих індивідів, формуванню політичної, економічної та правової культури.

Повсюдне впровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій створило нові, унікальні можливості для масового активного й ефективного розвитку знань людини та суспільства. Зазначене явище, як сфера суспільних відносин, викликало інтерес у правознавства, зокрема такої його комплексної галузі, як інформаційне право. Ґрунтовно вітчизняна українська правнича наука звернулася до даної проблематики порівняно недавно – у 90-х роках ХХ століття.

Сучасний підхід до сутності інформаційного суспільства виник у західній філософії та соціології на засадах ідеології постіндустріалізму. В контексті зазначеного підходу серед сучасних українських вчених привертають увагу праці В. Брижко, В. Гавловського, Р. Калюжного, В. Цимбалюка, М. Швеця та ряду інших. Активно у цьому напрямку працюють російські вчені Г. Артамонов, І. Бачили, В. Іноземцев, В. Копилов, А. Ракітов, І. Сигоян, С. Черемків та ін.

Нині правознавці організаційно-правові проблеми інформаційного суспільства розглядають переважно з точки зору класичної кібернетики та постмодернізму. Серед таких вітчизняних праць можна відзначити монографії „Вступ до інформаційної культури та інформаційного права”, “Правова інформатика” “Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики” за загальною редакцією М. Швеця та Р. Калюжного, В. Шамрая та інші.

Мета даної статті – відобразити результати дослідження щодо з'ясування сутності та змісту інформатики, інформатизації, інформаційного суспільства як правових взаємопов'язаних явищ у контекстах сфери правовідносин щодо інформації і науки про них.

При викладенні основного матеріалу пропонується звернути увагу на передісторію формування інформаційного суспільства на основі методології еволюції цивілізацій під впливом здобутків науково-

технічного прогресу щодо техніки та технологій інформаційної діяльності у контексті етапів формування інформаційної культури.

Як зазначає В. Цимбалюк, передумовою формування сучасного інформаційного суспільства стало усвідомлення стародавніми людьми інформації не тільки як таємниці, але й як промислової власності – права власності (володіння, користування та розпорядження) щодо винаходів, корисних моделей, промислових зразків, товарних знаків тощо, як результатів інтелектуальної (творчої) діяльності, які можуть бути використані чи використовуються для масового виробництва товарів (виду промислу) з метою їх продажу та отримання прибутків [3].

У цьому контексті сьогодні вже можна говорити, що формується новий етап інформаційного суспільства – кібернетичне суспільство. Вважається, що перехід до кібернетичного суспільства супроводжується зростанням цілеспрямованих потоків інформації, переведенням її масиву на електронні носії, підвищенням вимог до її повноти, оперативності, вірогідності. Це надає користувачам можливості забезпечення доступу до неї з будь-якого місця у будь-який час [5].

В інформаційному суспільстві, у порівнянні з індустріальним суспільством, де усе спрямовано на виробництво і споживання речей, переважає кероване та цілеспрямоване виробництво суспільного інтелекту, знань, збільшення питомої частки розумової праці. У такому суспільстві від людини вимагається підвищена здатність до творчості, зростає попит на уміння одержувати знання, обробляти та використовувати їх із застосуванням надбань інформатики.

Сьогодні фундаментального значення у кібернетичному суспільстві набуває переосмислення традиційних підходів щодо розвитку інформаційного суспільства – цілеспрямованого формування нової системи створення високоякісного і високотехнологічного інформаційно-освітнього середовища за участю держави. У цьому контексті не випадково інтенсивний розвиток сфери знань на основі інформаційних, у тому числі телекомунікаційних технологій стає найважливішим національним пріоритетом розвинутих країн світу. Про це свідчить зміст підписаної 22. 07. 2000 р. країнами великої вісімки (G8) Окінавської хартії з глобального інформаційного суспільства.

В історії суттєві зміни відбувалися як етапи розвитку цивілізацій, їх еволюції в суспільних відносинах через зміни в сфері технологій обробки інформації (інформаційних технологій). Наслідком подібних перетворень було набуття людським суспільством нової кількості та якості знань. Періодично нові технології давали можливість передачі знань від покоління до покоління.

Перший етап пов'язаний з винаходом писемності.

Другий етап (середина XVI в.) викликаний винаходом друкарства.

Третій етап (кінець XIX в.) обумовлений відкриттям електрики (завдяки якому з'явилися телеграфи, телефони, радіо, що дозволяють оперативно передавати інформацію в обсязі можливостей зазначених технічних засобів).

Четвертий етап (70-і рр. XX ст.) пов'язаний з винаходом мікропроцесорної техніки і появою персонального комп'ютера. Цей етап визначає перехід від механічних і електричних засобів перетворення інформації до електронних.

П'ятий етап (із середини 80-х рр. XX ст.) знаменується початком керованого державою, її стимулюванням розвитку інтелектуального потенціалу суспільства у сфері економіки знань з використанням електронної телекомунікації, який врешті-решт стає головним чинником, що має і надалі визначати рівень та динаміку розвитку країн [6].

Відновлений у новій якості кібернетичний підхід до розвитку інформаційного суспільства (кіберцивілізації) відкриває широкі можливості для впливу на народи та владу, масове цілеспрямоване маніпулювання свідомістю та поведінкою людей у глобальному просторі. Беручи до уваги процес глобалізації телекомунікаційних мереж, що відбувається в світі, можливо припустити, що саме комп'ютерним технологіям телекомунікації буде віддано пріоритет у майбутньому [7].

Саме комп'ютерні технології нині виступають провідним засобом здобуття знань. Новим рушійним фактором стали засоби їх ефективного використання. Інформаційні ресурси на рівні знань усвідомлені нині суспільством невід'ємною складовою суспільного прогресу, головною цінністю сучасної цивілізації. Все це зумовило формування у XX ст. нової науки – інформатики.

Інтерес до інформатики, як соціо-технічного явища у правознавців виник з появою його в законодавстві України. Так у ст. 31 закону „Про мови в Українській РСР” (від 28. 10. 1989, № 8312-XI) зазначено, що в нашій країні інформатика здійснюється на основі української та російської мови. Комп'ютери, які використовуються в роботі державних, партійних, громадських органів, науково-дослідних, конструкторських установ, засобів зв'язку, у сферах торгівлі, обліку, постачання, в закладах освіти й культури, повинні забезпечувати можливість працювати з україномовними і російськомовними текстами [8]. Термін інформатика вживається і у п. 12 ст. 91 Конституції України. В той же час, вводячи це

поняття у термінологію публічного права, законодавець не дає його визначення. Враховуючи зазначене, увага була спрямована до наукових джерел.

На початку 1980-х років кібернетики запропонували визначити інформатику як комплексну інженерну дисципліну, що вивчає всі аспекти розробки, проектування, створення, оцінки, функціонування машинізованих (заснованих на ЕОМ) систем переробки інформації, їхнього застосування і впливи на різні області соціальної практики.

При цьому підкреслювалося, що поява цієї наукової дисципліни обумовлена виникненням і поширенням нової технології збору, обробки, передачі інформації на основі фіксації даних на машинних носіях. Інформатика пов'язувалася з інформаційними технологіями і реалізованими їх комп'ютеризованими системами.

У той же час було запропоновано у змісті інформатики зробити акцент на логіко-математичні і технічні (чисто прикладні) аспекти інформаційних систем і процесів з виділенням трьох „китів”, на яких тримається інформатика як наука: техніка, алгоритм, програма.

Окремий напрямок наукової думки щодо трактувань інформатики зводив її до вчення про інформацію взагалі. При цьому запропоновано було нову форму назви – інформологія. Цей напрямок, власне кажучи, розвиває теорію інформації К. Шеннона, його вчення про джерела інформації, канали, шуми, кодування і т. д.

Разом з тим, як зазначає Островський В. А., не слід залишати поза увагою напрямок тлумачення поняття інформатики, викладений у роботах Є. С. Бернштейна і Ю. А. Шрейдера, які ставлять у центр уваги змістовні сторони інформатики: співвідношення понять інформації і знання, специфіку їхніх функцій у суспільних системах [9].

Зазначені трактування інформатики не можна вважати вичерпними, оскільки вони залишають осторонь такий найважливіший аспект інформаційного процесу, як практичне використання інформації як знань на основі використання електронно-обчислювальних комп'ютерних технологій.

Інформатика як наука визначила такий комплексний соціо-технічний інститут як інформатизація. Щодо цього на освітньому рівні в українському суспільстві увага спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації за допомогою здобутків інформатики. У цьому контексті пропонується звернути увагу на тенденції вдосконалення форм і змісту навчального процесу через впровадження комп'ютерних методів навчання. В перспективі це дасть можливість вирішувати багато питань даного напрямку інформатики як навчальної дисципліни. В цьому розумінні інформатика як комплексна наука покликана сприяти напрацюванню модульної організації навчання з використанням комп'ютерних технологій, яка призначена саме для відокремлення тематичних і змістовних блоків будь яких навчальних курсів, зручності для підготовки матеріалів та самостійного вивчення предмета. Серед завдань інформатики, як основи інформатизації освіти – індивідуалізація навчання, організація систематичного контролю знань, можливість враховувати психофізіологічні особливості кожного, хто навчається, тощо.

Результатами інформатизації освіти мають бути: постійне підвищення інформаційної культури кожної людини (комп'ютерної освіченості); розвиток змісту, методів і засобів навчання до рівня світових стандартів; скорочення терміну та підвищення якості навчання на всіх рівнях підготовки кадрів; інтеграція навчальної, дослідницької та виробничої діяльності; удосконалення управління освітою; кадрове забезпечення усіх напрямів інформатизації України шляхом спеціалізації підготовки відповідних фахівців [10].

Щодо можливостей інформатики. На конференції з безпеки інформаційних систем, у Мадриді, генеральний директор однієї з корпорацій сказав, що фахівець з інформатики – це людина з дуже розвинутим розумом, і якщо вона одержима якою-небудь ідеєю, вона здатна зробити воістину гідне Макиавеллі [11]. В той же час, при низькій правовій культурі така людина може стати в ряд злочинців.

Важливим для України змістом інформатизації освіти є організація державних і приватних центрів масового навчання населення новим спеціальностям, з урахуванням вимог міжнародних стандартів щодо кадрового забезпечення всіх напрямів формування інформаційного суспільства (для підготовки відповідних фахівців). Для цього потрібне організаційно-правове забезпечення та створення навчального середовища на основі комп'ютеризованих робочих місць, розвиток системи індивідуального безперервного навчання на основі автоматизованих навчальних курсів та систем, інтелектуальних комп'ютерних і дистанційних технологій навчання [10]. А це можливо при формуванні відповідного напрямку розвитку інформатики як науки.

Інформатика як наука вже активно сприяє підвищенню ефективності наукових досліджень в різних галузях знань. Створюються потужні автоматизовані системи наукової інформації. Для цього повинні бути створені і нові організаційно-правові умови комп'ютеризації, математизації не тільки технічних, а й природничих і гуманітарних наук, входження в світову інформаційну мережу нових баз даних та знань, формування в майбутньому „об'єднаного” (чи „колективного”) світового інтелекту.

На законодавчому рівні в Україні визначено, що провідна роль щодо впровадження здобутків інформатики належить створенню відповідного правового простору. Інформатизація вітчизняної науки дасть змогу підвищити її практичну віддачу, прискорити інтеграцію у світову науку [10]. Зазначене можна розглядати як аргументи на користь того, що інформатика стає основою формування такого напрямку суспільних відносин, як інформатизація.

Інформатизація, в свою чергу, є практичною основою формування сутності та змісту такої категорії, як “інформаційне суспільство”. Різні підходи існують щодо визначення цієї категорії. Зупинимося на одному з визначень, поданих Копиловим В. А. Він пропонує розглядати інформаційне суспільство як суспільство, в якому:

персональний комп’ютер, підключений до трансграничних інформаційних мереж, входить у кожен будинок і в кожную родину;

виникають нові форми і види діяльності в інформаційних мережах, так би мовити, діяльності „не виходячи з будинку”: робота і торгівля в мережах, відпочинок у мережах, творчість і розваги в мережах, медицина в мережах і багато чого іншого;

кожен член суспільства має можливість вчасно й оперативно одержувати за допомогою трансграничних інформаційних мереж повну і достовірну інформацію будь-якого виду і призначення з будь-якої держави, знаходячись при цьому практично в будь-якій частині географічного простору;

надається унікальна можливість оперативної, практично миттєвої комунікації кожного члена суспільства, як з кожним так і кожного з усіма разом, а також і окремих груп населення з державними і суспільними структурами незалежно від місця проживання на земній кулі;

трансформується діяльність засобів масової інформації за формами створення і поширення інформації, розвивається й інтегрується з інформаційними мережами цифрового телебачення; формується нове середовище – мультимедіа, у якому поряд з „комп’ютерною” поширюється також інформація з традиційних засобів масової інформації;

зникають географічні та геометричні кордони держави в рамках інформаційних мереж [12].

У розвинутих країнах інтелектуальна еліта розглядає можливості інформаційного суспільства як ключ до розвитку та формування нової глобальної цивілізації, як виклик політикам, бізнесменам, державам, міжнародному співтовариству. Сьогодні на державному рівні усвідомлено, що розробка і реалізація в країнах програм входження в інформаційне суспільство є однією з основних задач, від рішення якої залежить майбутнє ХХІ століття.

Щодо взаємозв’язку права та інформатики. Інформатика у такому її науковому напрямку як правова інформатика сьогодні вже сприяє покращенню правотворчого, правозастосовчого та правоосвітнього процесів [2]. У цьому аспекті привертають увагу дослідження українських вчених, зокрема, Ю. Базанова та М. Швеця. Для покращення правового забезпечення формування інформаційного суспільства пропонуються можливості інформатики. За їх використання у юристів виникає можливість сприяння порівняльно-правових досліджень у напрямку наближення законодавства України до кращих світових стандартів: його систематизація та кодифікація; удосконалення методології аналітико-синтетичної переробки інформації та розробки технології прогностичних досліджень щодо перспектив нормативно-правового врегулювання суспільних відносин [13].

Щодо проведеного дослідження можна зробити наступні загальні висновки.

1. Однією із основних умов успішного розвитку інформаційного суспільства є конкурентноздатність виробництва інформаційних послуг, які пропонуються інформатикою. На рівні підприємств маєтєся на увазі орієнтація на розвиток іновативності з метою забезпечення більшої мотивації до економічної конкурентноздатності. Невиконання цієї умови на мікроекономічному рівні може мати негативні наслідки для країни, чи регіону, втратою макроекономічного росту.

2. Для стимулювання впровадження здобутків інформатики в практику на державному рівні в першу чергу необхідно забезпечити організаційно-правовими засобами мотивацію приватної ініціативи на рівні бізнесу, створення умов, за яких нормальній людині можна було б легко почати і гнучко розвивати підприємницьку діяльність на основі використання нових технічних і технологічних досягнень.

3. Формування інформаційного суспільства можливо тільки тоді, коли це стане справою всього народу в цілому і кожного громадянина. Реалізувати це можна за допомогою таких здобутків інформатики, як Інтернет, шляхом залучення до діалогу усіх бажаючих та зацікавлення кожного.

4. Значні, великомасштабні заходи реалізації програм входження в інформаційне суспільство можна починати тоді, коли суспільство буде мати відповідний інтелектуальний потенціал до ведення власної справи як підприємництва, і це буде зрозумілим для всіх, чи принаймні для більшості членів суспільства.

5. Досягти цього можна і за допомогою права, публічноправового стимулювання бажаних суспільних відносин щодо інформації. В процесі формування інформаційного суспільства необхідно прагнути до використання

всіх переваг, що впливають із принципово нових технічних і технологічних можливостей інформатики як науки, для індивідумів та їх співтовариств. На рівні окремої людини мова йде про правове забезпечення реалізації сподівань щодо високоякісних і доступних інформаційних послуг, доступних для більшості населення. На рівні регіону і країни – максимальне використання творчого і культурного потенціалу, у тому числі за допомогою розвитку мультимедійних засобів і наповнення їх відповідним змістом.

6. Наступна важлива умова формування інформаційного суспільства – підтримка його ідеї широкими масами населення. Для досягнення цього потрібна організація на державному рівні роз'яснювальної роботи щодо особливостей, переваг і проблем, розвиток відкритого демократичного діалогу між усіма групами населення, залучення громадських формувань.

7. В ході наукових досліджень однією з невідмінних умов успішного формування інформаційного суспільства є розвиток інформатики як напрямку комплексних соціо-технічних наукових досліджень. **На сучасному етапі формування кіберцивілізації інформатику пропонується розглядати як науку про інформатизацію – множинну взаємопов'язаних організаційних, правових, соціально-економічних, науково-технічних процесів, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних потреб та інтересів людини і суспільства на основі комп'ютерних інформаційних систем, у тому числі засобів електронної телекомунікації.**

Правову інформатику, як складову інформаційного права можна розглядати у контексті наукової дисципліни (та відповідної навчальної дисципліни) про системну інформатизацію правотворчої, правозастосовчої та правоосвітньої діяльності.

8. Необхідним нині є створення на рівні законодавства умов для проведення і швидкого впровадження вітчизняних результатів наукових досліджень в галузі перспективних комп'ютерних технологій на рівні інноваційних проектів в усі сфери суспільної діяльності, з урахуванням потреб ринку. Рішення цієї задачі вбачається в рамках спеціальної програми розвитку і використання наукової інформації для потреб інформаційного суспільства, що передбачає в тому числі доступність в електронній формі актуалізованої наукової, правової, комерційної, ділової та іншої інформації як ринку знань.

9. При формуванні юридичного простору щодо інформації необхідно зрозуміти, що головна мета побудови інформаційного суспільства – поліпшення життя людей, їх максимальна самореалізація. Це може бути досягнуто лише при дотриманні ключового принципу організації – будь-який розвиток повинен спиратися на людину, при цьому розглядати її не як об'єкт, а як суб'єкт управління.

Серед напрямків подальшого розвитку наукових досліджень у правознавстві в межах інформаційного права можна визначити дослідження таких юридично-технічних норм, як технічних стандартів, які набувають особливого значення в умовах формування глобального інформаційного суспільства. Вони є передумовою масового використання електронних засобів комунікації й комп'ютерних інформаційних технологій. Щодо цього необхідне організаційно-правове забезпечення зближення національних і міжнародних технічних стандартів з обов'язковим дотриманням принципу варіативності при їхньому впровадженні.

Як один із напрямків інформаційного права, у контексті його теорії, можна розглядати формування засад для відповідної навчальної дисципліни. Для цього необхідне вивчення потреб та інтересів громадян щодо інформації та демонстрування науковцями органам державної влади конкретних шляхів їхньої реалізації. Вирішення цього завдання має знаходити відображення на рівні науково обґрунтованих пропозицій вчених не тільки органам влади, а й асоціаціям, громадським об'єднанням, засобам масової інформації й іншим суспільним структурам, що мають значний вплив на суспільну думку. Сучасні комп'ютерні інформаційні технології дозволяють реалізувати ідею інтерактивної взаємодії громадян з перерахованими вище соціальними структурами.

Розвиток інформаційного суспільства сприяє створенню нових видів зайнятості, що потребує спеціальної підготовки і перепідготовки кадрів. У цих умовах необхідна спеціальна освітня політика, наукова розробка і реалізація якої повинні здійснюватися зусиллями представників органів державної влади, і під її керуванням, разом з керівниками підприємств, професійними об'єднаннями, освітніми установами, науковцями і т. д.

На рівні державної політики необхідно провести адаптацію існуючих курсів підготовки фахівців до вимог глобальної кіберцивілізації. Провідне завдання організаційно-правового забезпечення щодо цього – створити умови для мотивації використовувати нові інформаційні технології в освіті. Мультимедії, як засіб дистанційного навчання, покликані налагодити систему „навчання навчаючих”, забезпечити прийнятний рівень оплати праці за використання інформаційних баз знань і комунікаційних мереж для освітніх установ, учнів і викладачів.

Дуже актуальним є розвиток ефективної міжнародної кооперації в усіх напрямках формування кіберсуспільства. Це зумовлює формування в інформаційному праві такого його інституту як міжнародне

інформаційне право.

Шлях просування до глобальної кіберцивілізації повинен визначатися при участі органів влади, залученням нею до цього об'єднань професіоналів-інформатиків серед економістів, юристів, інженерів, їх міжнародних організацій, представників комерційної сфери, всіх зацікавлених груп населення кожної країни. Важлива роль в цьому належить організаційно-правовому забезпеченню координації різноманітної діяльності щодо розвитку інформаційного суспільства і науковому аналізу його впливу на різні сфери життя.

Як узагальнений висновок щодо нового етапу змісту інформаційного суспільства – кіберсуспільства – можна зазначити наступне. Сутність кіберсуспільства як чергового етапу розвитку інформаційного суспільства полягає у стимулюванні державами формування нової інфраструктури для людей, що забезпечує ефективний розвиток електронно-цифрових комп'ютерних засобів масової телекомунікації, формування інформаційних ресурсів, підготовки інформаційних продуктів, надання інформаційних послуг, створення єдиного інформаційного простору країни, його інтеграції у світовий інформаційний простір.

У науково обгрунтованому правовому забезпеченні індивідуальної та масової мотивації доступу до кращих здобутків кіберцивілізації полягає основна мета соціальної кібернетики та правознавства, у тому числі такого соціо-управлінського конгломерату, як інформаційне право – науки і навчальної дисципліни.

Література 1. Ракитов А. Н. *Философия компьютерной революции*. – М.: Полициздат. 1991 – 287 с., 2. *Інформаційна культура та інформаційне право /за ред. М. Я. Швеця та Р. А. Калюжного – Ужгород: ІВА. 2003.*, 3. Цимбалюк В. *Інформація як об'єкт культурного усвідомлення та пізнання в суспільних відносинах. // Правова інформатика, 2004. - № 2. – С. 24.*, 4. Швець М., Калюжний Р., Цимбалюк В., Гавловський В., Брижко В. *Україна на шляху до Інформаційного суспільства // Правова інформатика, 2003. – № 1. – С. 92.*, 5. Онисимова Л. *Проблемы и грани сотрудничества специализированных и общедоступных библиотек в библиотечно-информационном обслуживании людей с ограничениями в жизнедеятельности /http://www.gpntb.ru.* 6. *Інформатика: Учебник. – перероб. Мзд. /під. ред. проф. Н. В. Макаровой. – М.: Финанси і статистика, 2000. – 758 с.*, 7. *Див.: Ковалевський В. О. Інформаційний потенціал суспільства / http://kovalevsky.webs.com. ua/* 8. *Закон України „ Про мови в Українській РСР” від 28. 10. 1989 №8312-ХІ Парламентське видавництво 2003.* 9. *Острейковський В. А. Информатика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. Шк., 2000. – 511 с.*; 9. *Постанова Верховної Ради України “Про Концепцію Національної програми інформатизації. Законом України “Про Концепцію Національної програми інформатизації” від 4 лютого 1998 року N 75/98-ВР //Відомості Верховної Ради, 1998. N 27 - 28, ст. 182.*, 10. *Информационная безопасность в условиях информатизации общества./ http://www.ase.moldnet.md/~osa/Publication/pubru06.html/* 11. *Правова інформатика: система інформатизація законотворчої, правозастосововчої, правоохоронної, судочинної та право освітньої діяльності в Україні. Монографія /Брижко В. М., Вознюк І. А., Гавловський В. Д, Глодківська О. В., Задорожня Л. М., Калюжний Р. А., Клімашевська Ю. А. Савицький В. А., Севастьянов В. Ф. Смаглюк В. М., Хахановський В. Г., Цимбалюк В. С., Швець М. Я., Яременко О. І. / За ред. М. Я. Швеця, Р. А. Калюжного. – Ужгород: ІВА, 2003. - 168 с.* 12. *Копылов В. А. Информационное право: Учебное пособие. – М.: Юрист 1997. – 472 с.* 13. *Базанов Ю., Швець М. До питання створення матриці для порівняння інформаційного законодавства // Правова інформатика, 2004. - № 2 – С. 33.*

УДК 383:681.3

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ (ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

Віталій Цимбалюк

Науково-дослідний центр правової інформатики Академії правових наук України

Анотація: Розглядаються деякі методологічні і практичні організаційні, а також правові питання щодо інформаційної культури як чинника національної інформаційної безпеки та інформаційного права України.

Summary: The article deals with some methodological and practical of organizational questions, on informational culture as a factor of.